

Oratio Fvnebris Ad Lectvm Feralem Magnifici Rectoris Academiae
Ienensis Pavlli Gvilielmi Schmidii In Aede Pavllina Habita Ab
Eloqventiae Et Poeseos Professore Io. Ern. Imman. Walchio
Oratio Funebris Ad Lectum Feralem Magnifici Rectoris Academiae
Ienensis Paulli Guilielmi Schmidii In Aede Paullina Habita Ab
Eloquentiae Et Poeseos Professore Io. Ern. Imman. Walchio

Ienae

4028557-1

Walch, Johann Ernst Immanuel

4 MS 3682(26)

https://collections.thulb.uni-jena.de/receive/HisBest_cbu_00032705

urn:nbn:de:urmel-da750302-e537-42d8-912b-aae4009956a2-00018962-13

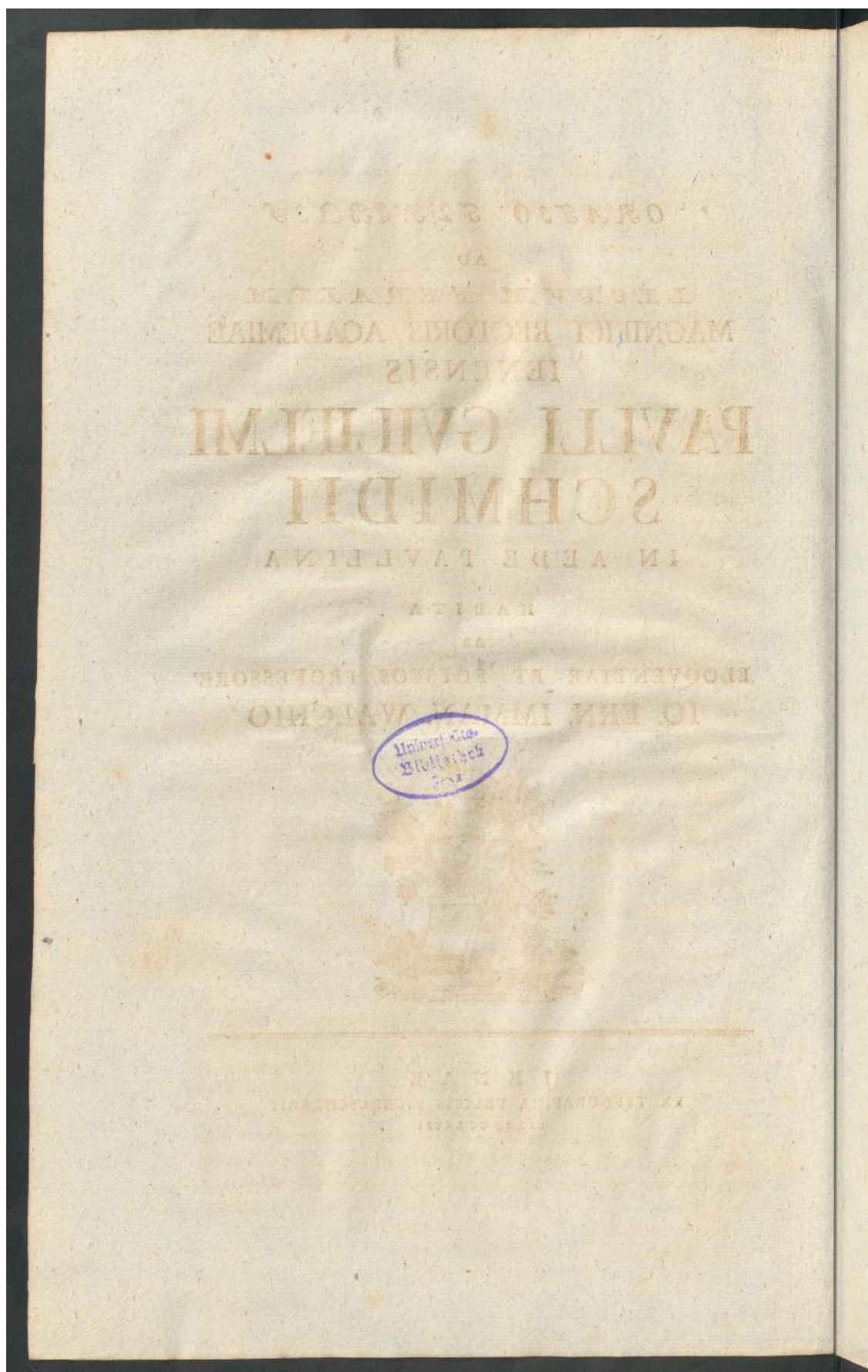
Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

ORATIO FUNEBRIS
AD
LECTV M FERALIEM
MAGNIFICI RECTORIS ACADEMIAE
IENENSIS
PAVLLI GVILIELMI
SCHMIDII
IN AEDE PAVLLINA
HABITA
AB
ELOQVENTIAE ET POESEOS PROFESSORE
IO. ERN. IMMAN. WALCHIO

I E N A E
EX TYPOGRAPHIA FELICIS FICKELSCHERRII
CIS IS CCLXIII

urn:nbn:de:urmel-da750302-e537-42d8-912b-aae4009956a2-00018962-25

MAGNIFICE ACADEMIAE EXRECTOR
 PATRES EIVSDEM VENERANDI
 RELIQVI SPLENDIDISSIMI CIVITATIS NOSTRAE
 ORDINES
 ET QVOTQVOT
 HODIE ACERBVM HOC FVNVS PROSEQVVTI ESTIS
 CIVES ACADEMIAE SPES PATRIAE NOSTRAE
 OMNIVM DELICIAE

I vt quisque summam virtutis et meritorum gloriam optimam-
 que vitae, praeclare actae, imaginem post se relinquit, ita
 maxime colenda est inter mortales eius recordatio; dubitari
 profecto non potest, tanto nos hodie maiore officii religione
 ad exsequias has celebrandas, ad feralem hunc adparatum
 ornandum adduci atque obstringi, quo illustriora laudum, virtutum et dignita-
 tum ornamenta sunt eius viri, propter quem haec omnia fieri videtis, **AVDITO-**
RES. Annus hic, quem agimus, communi quodam et singulari diuinitus Ger-
 maniae dato dulcissimae pacis beneficio, sed nostra quoque proh dolor! clade
 insignis est, annus, qui foris post tot bellicas calamitates optatissimam adstrictae
 patriae quietem reddidit, intus academiae nostrae caput perculit nobisque
 fatali quodam ictu et, nescio quo diro fato, ciuitatis huius litteratae praefi-
 dem optimum detraxit. Moritur, eheu! **SCHMIDIUS**, magnificus aca-
 demiae huius rector, moritur inter ipsa publicae salutis negotia, inter gra-
 uissimas rerum, pro vestra, **CIVES**, felicitate gerendarum, meditationes:
 clausi sunt oculi illi, qui rectam sinceramque mentem, qui animum, vobis
 omnibus bene cupientem, nullo pacto dissimulare poterant: obmutuit os,
 ex quo, velut ex puro et limpido fonte, tot salutare doctrinas, **OPTIMI**
CIVES, hausistis: obrigit corpus, optimae animae domicilium, abiit ani-
 ma caelestis, solutis corporis vinculis, ad superos, anima, quae omnes sibi a
 numine datas vires vobis reddendas, vobis consecrandas, pro vobis consumen-
 das esse, duxit. O subitam rerum nostrarum conuersionem, o cogitationes
 mortalium inanes, o spem fallacem! Lugubre profecto et admodum triste est
 officium, quod post breuem pacis laetitiam nobis imponit occulta numinis vis,
 quod pii magnifici rectoris manes hodie a nobis poscunt. Ac id quidem in
 ipsa hac lacrumabili pietate tanto **VOBIS** videbitur luctuosius, si per singula
 quasi eundo, quantum huius praeclari viri morte amiserimus, curatius con-
 templabimini: si virtutes, quibus tota eius eluxit vita, attente circumspeciendo,
 iacturam peruidebitis omnem, quam in carissimo hoc capite, in desideratissimo
 rectore nostro fecimus. Quae dum animo perpendo, dum omnes mei, quo
 hodie fungor, officii rationes mihi propono, quid magis optandum mihi vi-
 detur, quam vt mihi, luctus huius nostri interpreti, digna tanti viri meritis,
 digna **VOBIS** et ad consolandum aptissima oratio contingeret? Vtinam tanta
 mihi esset dicendi vis et facultas, vt, quantum ego laudis ad celebrandam
 singularem magnifici nostri rectoris virtutum memoriam, tantum quoque ad
 mitigandum dolorem vestrum solatii adferre, tantum fomenti vulneri adhibere
 mihi liceret, quod moestissima rectoris nostri coniux, quod liberi carissimi,

* 2

dul-

dulcissimo parente orbat, quod optimi adfines, quod omnes, sanguinis vinculo cum illustri SCHMIDIORVM gente coniuncti, sibi inflatum esse, sentiunt. Debitum ego rectori nostro defuncto officium persoluam et demandatam mihi prouinciam pro virum modo sic administro, vt SCHMIDIVM nostrum pium et vere christianum iurisconsultum eiusque virtutes summas et praestantissimas iurisconsulti virtutes fuisse, luculenter cognoscatis; laborabo autem simul, vt, quantum orationi splendoris, facundiae inopia detraxisse, tantum certe commendationis pio rectoque dicentis animo accessisse eidem videatur luculenterque adpareat, quae ego dixi, haec me non simulationi, sed veritati, quod vero dixerim, hoc piis magnifici defuncti nostri manibus eorundemque iustissimo honori vnice me dedisse.

TANTA virtute conspicuus fuit, quoad vixit, magnificus huius academiae rector, vt, siue iurisprudentiae spectemus cognitionem, nemo de iis, qui peritissimi, siue animi sanctitatem, nemo, qui optimi probatissimique habebantur, iure quodam suo anteponeretur. Quae quidem duae res, iunctae inter se et copulae, quantum faciant ad nomen et dignitatem iurisconsulti rite tuendam ac vindicandam, non nostra demum aetate, sed antiquissimis temporibus satis superque cognitum fuit ac perspectum. Sanctum et augustum est nomen iustitiae eiusque munus tam mortalibus salutare, tam efficax ad conseruandam omnem reipublicae salutem, vt, iustitia sublata aut saltem labefactata, quicquid exstruatur, consistere diu nequeat, sed vel leuiore casu percussum collabatur, ipsaque reipublicae totiusque societatis humanae fundamenta, laxatis iustitiae vinculis, conuellantur. Quot reipublicae, si prisci aevi memoriam repetere menteque colligere tot earundem fata omnia velimus, quot, inquam, reipublicae tristissimum violatae iustitiae praebuerunt exemplum? pereunte iustitia, periire ciues, periire diuitiae gentis, omnia praecipitia fuere ad interitum, nullus in vrbe locus tutus ab insidiis, nulla religio, nulla numinis reuerentia, nulla pietas, nulla virtus. Iam vero agite, CIVES, animoque vobis proponite florentissimas Atheniensium, Laconum aliorumque Graeciae populorum reipublicas. Vnde, si curatius rem expendatis et ipsam earum floris causam verissimam inquiratis, vnde, quaeso, omnem ciuium salutis, incolumitatis, tranquillitatis rationem verius repetetis, quam ex summae iustitiae apud ipsos et inter iudicum inprimis subsellia sanctitate, quae quoad illaesa mansit, quoad vixit iudicum in tuenda hac praestantissima virtute probitas, deum immortalem! quam inconcussa steterunt reipublicae, quam florentissimus, quam fortunatissimus fuit omnium in ipsis rerum status? Verum, quam praeclarum, quam eximium, tam arduum quoque est iustitiae rite administrandae munus et quot vitae humanae commoditates eodem nobis contingunt, tot hercle propter humanam peruersitatem difficultates obiciuntur iis, qui, vera in deum pietate destituti, iustitiae amantes et esse et videri cupiunt. Litigantium quisque suae fauet causae, hanc omnibus viribus tueretur ac defendit, et quum, lite perorata, in alterutram sententiam iudicandum, ac, quid ius requirat, quid aequitas iubeat, pronuntiandum libere sit, paucissimi profecto reperiuntur, tam elata mentis indole, tantaque animi aequitate, vt inferiores ex foro discedere, quam propter iustitiam causa cadere malint. Circumueniuntur igitur saepius iudices et qui de iure consulentibus respondent, modo artibus, quibus ipsa iniuria iuris specie tegitur, modo latebris illis, quae rei gestae veram rationem aut obscurant, aut occultant, modo inuitamentis gra-

tiae

tiae et fauoris, modo odii timore, modo propter aliorum offensiones et similitates, adeo, ut magna saepe prudentia opus sit, inter tot litigantium inuolucra verum a falso fecernere, magna probitate, odia contemnere omnia, non fauorem spectare, non gratiam, animum ab omni partium studio liberum seruare, non sui, non priuati commodi, non amicorum salutis, sed iustitiae rationem vnice ducere, cuncta ad verae pietatis leges, non ad eorum, quibus bene cupimus, vtilitates referre. Iam vero, optimi auditores, a quo magis, aut melius et tutius expectabitis rectam et veram iustitiae administrationem, quam ab eo, qui, quicquid sentiat, aut dicat, aut pronuntiet, siue in foro et causis versetur, siue sedeat pro tribunali, siue de iure consulentibus respondet, quam ab eo, inquam, qui cuncta haec ad sanctissimae religionis nostrae placita, ad summa nostra in deum officia reuocare studet, qui in rectae, sincere et piae voluntatis conscientia, numinis supremi sensu imbutus et quasi tactus, maximam ponit suae in hac mortali et caduca vita felicitatis partem? Quo minus igitur iustitiae verae et sibi constantis amor seungi a probitate facile potest, quo arctius et quo nobis salutarius est vtriusque rei vinculum, quo firmitus haberi debet fundamentum pietatis, in quo nitatur omnis iustitiae administrandae, omnis iuris et aequi distribuendi ratio, eo maius, hercle, statuendum est pretium pio iustitiae sacerdoti, iurisconsulto, inquam, vere christiano, qui, quum sententia ferenda, quum, de iure ipsi pronuntiandum est, sic omnem fori, tribunalium, negotiorumque ciuiliu rationem dirigit ac disponit, ut innocentia a maleuolorum impetu, vitae integritas a cauillatorum fraudibus ac insidiis, prisca et antiqua fides a calliditate et astutia grauius vindicetur, ut crimina et scelera puniantur, iniuria depellatur, ut oppressis perfugium, adflictis solatium, miseris auxilium, impiis supplicium paratum sit in hac rerum vniuersitate, ut aequissima sit praemiorum aequae ac poenarum ratio. Quam vere igitur, quam scite pronuntiavit IOANNES BRENTIVS, qui ab HIERONYMO GERHARDO, de studiorum genere maxime sollicito, quid de iurisprudentia sentiret, interrogatus, respondisse fertur, *deo in coetu suo non solum bonis doctisque theologis opus esse, sed bonis etiam iurisconsultis, quorum saepe vnus, pius quidem, intelligens, iustitiae et religionis amans, plus profuerit ciuitati christianaee, quam multi sacrarum litterarum doctores, egregie ceteroquin docti.*

Quae quum ita sint, hem! quantum amittitur in iurisconsulto christiano, quantum nos amissimus in SCHMIDIO nostro, in magnifico academiae nostrae rectore? Hunc enim praeclarum virum si nominamus, nominare vero sine acerbissimo doloris sensu vix possumus, si res eius gestas, si vitam eius laudatissimam contemplamur, veram et viuam virtutis et probitatis imaginem videre nobis videmur. Rarissimum profecto, nostra certe aetate, est iurisconsulti exemplum, in quo pietas animi, religio, numinis supremi amor intensissimus, cum iuris scientia, vtra maior sit, certare quasi et contendere videtur. Spectauimus eius probitatem in rebus diuinis, quarum strenuum et religiosissimum cultorem per omnem vitam sese ostendit: spectauit coetus sanctior in conuentibus, qui religionis et sacrorum causa in aedibus sacris instituuntur, quibus nunquam sine intimo pietatis sensu interfuit, et a quibus nulla re, neque laborum difficultate ac molestia, neque negotiorum copia et amplitudine, neque corporis imbecillitate, neque aeris caelique inclementia, neque domesticarum rerum cura,

* 3

se

se passus est auocari. Spectauit in SCHMIDIO probum iurisconsultum senatus academicus, vel quum ad clauum federet imperii, vel quum sententia ipsi esset ferenda. Quantum fuit in ipso veri, e controuersis eruendi, studium, quam caute agebat, quam circumspecte, ne aequitati vim inferre, ne vllam sui in deum, in alios, officii partem laedere videretur? Quanta integritas iuris dicundi, quanta aequitas sine vlllo eorum, quibus lis erat, discrimine, adeo, vt praeclare cum his agi videretur, quibus ille vel daret consilia, vel iudex daretur. Spectauit eius probitatem amplissimus eorum, qui ius et aequum definiunt, ordo. Quanta fide referebat ad ipsum ex litigantium commentariis, quis consideratior illo, quis rectior vnquam fuit? quam prouide, quam caute, quam alieno a partium studiis animo exponebat controuersias, quanta proferebat sinceritate, quid sibi de certantium iure, de irrogandis suppliciis, de iusto et aequo videretur? Spectasti SCHMIDII nostri probitatem, etiam tu, suauissima cohors, lectissima ciuium corona, nostrae omnium deliciae! Quum enim ea probitatis est ratio, vt nihil tectum occultumque ferat, sed per omnes vitae humanae officiorumque partes sese latissime diffundat, non potuistis non, SVAVISSIMI CIVES, SCHMIDII spectare probitatem, SCHMIDIUM probitatis causa amare ac venerari, siue doctorem eum haberetis, siue iudicem, siue fautorem ac patronum, siue, fidei eius commendati, in vitae vestrae instituendae consiliis. Nunquam vobis tum defuit, nunquam et sibi, siue, quod idem est, iurisconsulti vere christiani partibus. Spectastis vestra in causa, in vestrae academicae salutis negotio, vbique iurisconsulti probitatem, id est, in docendo fidem, in consultando integritatem, in suadendo mentem sinceram, in dehortando grauitatem, in infectandis vitiis feueritatem, in corrigendis iuuenilis aetatis erroribus comitatem, in calamitatibus misericordiam et animum ad quoduis auxilii opisque genus promptissimum paratissimumque. Spectauit denique probitatem magnifici nostri iurisconsulti tota ciuitas, in cuius luce et oculis sine omni macula a prima aetate sic vixit, vt et puer et iuuenis, et vir et maritus, omnes sermones malignorum, omnes maleuolorum obrectationes euaderet, et ciuili officii, integritatis, et innocentiae esset exemplum. Et quum SCHMIDIUS noster tantae bonitatis christianus esset, quantae iurisconsultus, nullum certe luculentius pie iurisprudentiae documentum, aut maius probitatis in iurisconsulto vindicandae praesidium adferre potuisset, quam sui in rem familiarem et domesticam officii probitate et sanctitate. Haec vbique eluxit, hanc omnes praedicarunt, haec cunctis praebuit saluberrimum domesticae pietatis exemplum, haec SCHMIDIUM pium iurisconsultum nobis demonstrauit, siue summam eius pro liberorum carissimorum salute curam, siue eorum sollicitam ad omne honestatis genus institutionem reputare velimus.

Ea probitatis natura est, CIVES, et conditio, vt, quot praesidia ea adferat contra omnes vitae humanae casus, quot adiumenta in omnibus mortalium fortunae vicissitudinibus, tot ea quoque virtutes, tanquam fundamento quodam nitantur, quae ciuem, quae doctorem, quae collegam, quae magistratum ornant. Cuius quidem rei tot illustria specimina, dum viueret, dedit magnificus SCHMIDIUS, vt, si omnes praeclaras eius laudes persequi, si vitae ornamenta, sic vero summo iure vocare liceat praestantissimas eius virtutes, commemorare singula vellem, ne tempus me
citius

citius, quam oratio deficeret, verendum, et non tam, quid dicendum quam quid ex tanta dicendorum copia et varietate potissimum eligam, cogitandum mihi esse, videatur. Itaque breuiter tantum nonnullas eius laudes, quae in ipso propter singularem probitatem admodum conspicuae fuerunt, quaeue ex eadem tanquam ex fonte quodam manarunt, attingere mihi in praesenti liceat, ut tanto vos melius, AUDITORES, in illustri SCHMIDIO verum christianum cognoscatis. Sunt equidem plures virtutes sic comparatae, ut naturae bonitate educationisque beneficio excoli modo, modo, quum desint, humano studio comparari, et frequentius cultae, in consuetudinem traduci possint, neque ad easdem adsequendas opus esse videatur numinis supremi et ipsius religionis sensu. Neque vero is ego sum, qui, quum easdem coli videam, in omnibus, qui colunt, verae pietatis semina, aut certa eiusdem documenta credam reperiri. Hoc tamen quilibet veritatis amicus vltro libenterque fatebitur, longe aliam esse ciuilem, aliam christianae virtutis indolem ac conditionem, vtriusque vero discrimen sic esse comparatum, ut vnus saepe virtutis alia sit in aliis ratio et aliud eiusdem fundamentum in ciue, sibi suaeque naturae relicto, aliud in homine christiano quaerendum esse, videatur. Nonnullis stimulos addit et facies quasi subiicit gloriae captandae studium ad eas virtutes, quas alii naturae beneficio vel consuetudini acceptas ferunt, alii, dum vitia vitant, non tam vitia, quam offensiones, turpitudinem, dignitatis imminutionem aut alia vulnera vitare videntur, quod vero vitant, idcirco non virtutem, sed virtutis speciem et aliquod eiusdem simulacrum habent. Verum ipsam naturam quasi vincere, non opes, non gloriam, sed religionem in consilium cogitationum suarum adhibere, omnem agendi rationem diuinis monitis praeceptisque metiri, nihil sibi, nihil fauori et gratiae indulgere, nihil probare; nisi quod pium caritativae christiani nominis est coniunctum, mansuetudini, patientiae, omnibus virtutibus studere etiam tum, quum difficile sit, contra impetus naturae contendere, quum nihil nobis vel ad gloriam et honorem, vel ad laudem, vel ad alias vitae commoditates proponatur, hoc veri christiani est hominis, verae christianae virtutis est munus.

TALIS fuit SCHMIDIUS, talem non tam videri, sed esse se velle, in omnibus viuendi spatiis egregie demonstrauit. Non vanae gloriae opus, non ambitionis munus hoc erat, quicquid in ipso vel officii vel studii vel virtutis admiratur. Numinis supremi amor, religionis sensus et verae pietatis studium in officiis promptum paratumque, in rebus aduersis inuictum et constantem, in laetis et prosperis moderatum, in dignitate modestum, in obtestationibus mansuetum, in condonando facilem placabilemque eum reddiderant. Hoc praesidio munitus, omnes iniquioris fortunae impetus adeo fortiter perferebat, ut, quicquid accideret, id improvisum ipsum percellere haud posset, sed parato ipsi et instructo et ad quoduis fortunae genus composito accidisse videretur. Hac salutari disciplina ipsam fortunae inconstantiam constantia superare, ludibria eius spernere, et quod maximum in rebus humanis semper est visum, contra mortis metum animum intrepidum seruire et in ipsa morte mortem contemnere didicerat.

Eo die, quem mortales tantopere perhorrescunt, quo notabile illud totius humanae vitae arbitrium agitur, eo, inquam, die, quo vitam ponere, durif-

durissimamque naturae humanae legem subire debebat illustris SCHMIDIVS, ipse, quid prodesset iurisconsulto in deum pietas, quantum ea in vitae exitu iuaret, satis et abunde cognovit. Reformidant homines mortem, contremiscunt ad lectum feralem, ad pallidam moribundi faciem, si adstantes vident oculos eius sensim hebescentes, labia exsanguia, albescentes genas, trementes artus, membra tabida, spiritum morituri angustiores, vltima ab imis praecordiis suspiria, si vltimum sibi vale adclamari audiunt. Tunc deum, tunc homines se esse, mortales intelligunt. Quo vero demum animo is esse debet, qui, quod in alio extimuit, supremum fatum, idem sibi iam subeundum esse videt, si eum, nil tale opinantem, letalis morbus corripit, si vires suas magis magisque consumi, si membra contabescere, si corpus enectum, si spiritum laborantem videt, si ex suspenso medici vultu vitae finem imminere, colligit, si fletus amicorum, lacrimae adstantium, breui ipsi moriendum esse, significant, si adsidentis sacerdotis contra mortis formidines vocem, si eius contra inferorum machinas solatia audit? Adeste mihi, O CIVES, et miramini mecum SCHMIDIUM moribundum, SCHMIDIUM in ipso mortis sensu placidum et tranquillum. Discite illustri hoc exemplo, vitae gestae innocentia nil esse in morte praestantius. Videt magnificus rector, noster laxari corporis sui vincula, animam suam a deo reposci, videt cuncta mortis instantis signa, videt, non mouetur, non mutat oris hilaritatem, non serenitatem frontis, placide adquiescit et laetatur. Moritur summa mentis tranquillitate, sanctissimae religionis sensu firmiter persuasus, hoc plerisque mortalibus tam difficili, tam horrendo itinere ferri se ad animarum beatarum concilium, ad patriam suam, ad sedes felicissimas. Sic illustris SCHMIDIUS tot praeclaris vitae, bene gerendae, exemplis nouum praeclarissimum bene finendae addit, et quam felix sit in morte pius et vere christianus iurisconsultus, luculenter demonstrat.

IN hac nobis omnibus tam luctuosa morte vnde grauius, aut firmitus solatium peti potest, quam ex summa diuini consilii sapientia, quae sapissime res diuersissimas, laetas et aduersas, sic iungit et miscet, vt in ipsa diuersitate summus sit omnium rerum, quae nobis contingunt, ad nostram salutem consensus. Quod consolandi genus quum adhibere apud se constituit moestissima pie defuncti coniunx et tota illustris domus SCHMIDIANA, tum haud parum vulnere suo fomenti adferri sibi videt vitae, tam praeclare a pie defuncto gestae, eius in rempublicam meritorum et summi, quem apud omnes habet, amoris recordatione. Cuius quidem amoris clarissima vidimus his diebus documenta, quae tanto maiorem leuationem in graui hoc luctu adferre possunt, quo firmitus leniendi doloris praesidium vniuersa moestissima familia SCHMIDIANA habere se proficitur in hoc supremo honoris officio, quod magnificus academiae exrector, patres et doctores academiae, reliqui splendidissimi nostrae ciuitatis ordines omnesque, qui funus hoc prosequuti sunt, piis defuncti manibus praestiterunt. Quibus si quid addere votorum liceat, vnicum cunctaque felicitatis genera complexum hoc esto; bene sit SCHMIDII manibus, bene eius posteris, bene academiae, hanc omni tempore deus optimus maximus praestet ac conferuet felicissimam et fortunatissimam.

